

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplannen Amstelwijck en Gezondheidspark, gemeente Dordrecht

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

26 augustus 2020 / projectnummer: 3476

1 Advies over het MER in het kort

De gemeente Dordrecht wil op twee locaties woningen ontwikkelen: in Amstelwijck ruim 800 woningen en in het Gezondheidspark West (Middenzone)¹ ruim 700 woningen en 11.000 m² aan nieuwe voorzieningen (figuur 1). Voor de besluiten hierover is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeenteraad heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over de kwaliteit van het MER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat blijkt uit het MER?

In het MER is uitvoerig ingegaan op stikstof en verkeer en geluid. De overige aspecten zijn meer op hoofdlijnen beschouwd. Voor Amstelwijck zijn twee varianten onderzocht: de toevoeging van een stationshalte met voorzieningen en de doortrekking 'Laan van Londen' om een robuuste groen-blauwe structuur en een fietsverbinding te creëren (figuur 2). Het MER laat zien dat de ontwikkeling van Amstelwijck (sterk) negatieve effecten heeft op beschermde soorten en een toename van het verkeer veroorzaakt. De variant Laan van Londen scoort positiever voor verkeer. Ecologische en verkeersmaatregelen kunnen de negatieve effecten grotendeels voorkomen.

Het Gezondheidspark West scoort (sterk) negatief op geluid en zorgt voor een toename van verkeer. Maatregelen zoals een geluidsscherm en inzet op minder automobiliteit kunnen volgens het MER deze negatieve effecten tegengaan. Beide bestemmingsplannen scoren volgens het MER (sterk) positief op gezondheidsbevordering door groenvoorzieningen en duurzaamheid.

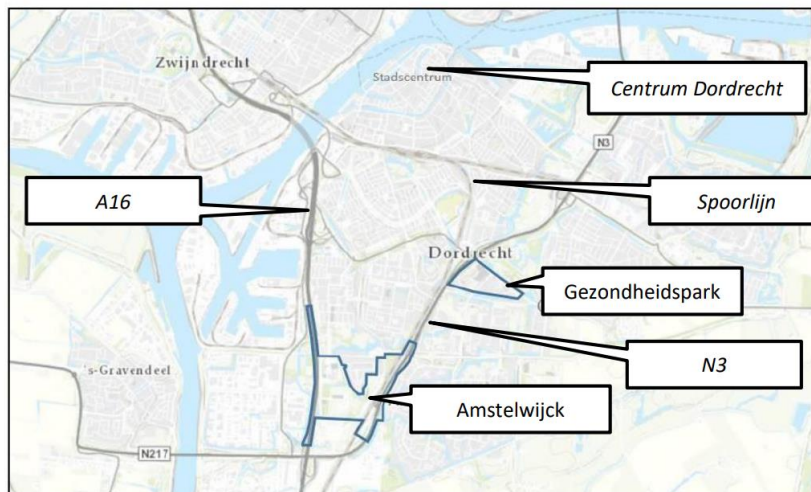
Wat is het advies van de Commissie?

De Commissie is van oordeel dat in het MER voor de bestemmingsplannen Amstelwijck en Gezondheidspark West nog informatie ontbreekt die essentieel is om het milieubelang volwaardig mee te wegen. Het gaat om de volgende informatie:

- De leefkwaliteit voor nieuwe bewoners van Amstelwijck en Gezondheidspark West is onvoldoende in beeld gebracht en niet beoordeeld op gezondheid.
- Mitigatie en compensatie van de negatieve effecten op beschermde soorten in Amstelwijck en inzicht of soorten hiermee afdoende beschermd zijn.
- Informatie over en beoordeling van ruimtelijke kwaliteit ontbreekt, waardoor bijvoorbeeld niet duidelijk is wat het effect is van de geluidschermen.
- Informatie over de aanlegfase ontbreekt, zodat niet duidelijk is welke maatregelen genomen kunnen worden om de effecten te verzachten van de complexe (Gezondheidspark West) of langdurige (Amstelwijck) constructiefase.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

¹ Het MER gaat ook in op de effecten voor Gezondheidspark Oost. Omdat het plan hiervoor nog niet ter inzage ligt heeft de Commissie niet kunnen controleren of het MER en het plan op elkaar aansluiten en gaat dit advies hier niet specifiek op in.

Figuur 1 – ligging Amstelwijk en Gezondheidspark (bron: MER).

Figuur 2 – Wijken in Amstelwijk (bron: verbeelding concept ontwerp bestemmingsplan Amstelwijk 2020).

Achtergrond

Voor Amstelwijk en Gezondheidspark West (Middenzone) zijn bestemmingsplannen verbrede reikwijdte gemaakt die al voorsorteren op de Omgevingswet. De twee bestemmingsplannen staan los van elkaar, wel is er een gecombineerd MER opgesteld. Een MER is nodig omdat op voorhand niet kan worden uitgesloten of er significant negatieve effecten zijn op Natura 2000-gebieden. De plannen scheppen vooral kaders voor de woningbouw en de voorzieningen. De verdere details worden in vervolgbesluiten vastgelegd. Het MER moet aansluiten op het kaderstellende niveau van de plannen. Het college van Burgemeester en Wethouders van Dordrecht is initiatiefnemer, de gemeenteraad besluit over de plannen.

Rol van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten. Dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeenteraad van Dordrecht – besluit over de bestemmingsplannen Amstelwijk en Gezondheidspark West.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3476](#) op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op de beoordeling

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar beoordeling toe. Daaraan koppelt zij aanbevelingen. Sommige van die aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader en andere niet. Als ze in een kader staan, dan is het uitvoeren ervan volgens de Commissie essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij het besluit over de bestemmingsplannen. Aanbevelingen die niet in een kader staan zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming — nu en in de toekomst — te verbeteren.

2.1 Leefkwaliteit

Gezondheidsbescherming- en bevordering

Het MER gaat in op leefkwaliteit door de effecten voor geluid, lucht en externe veiligheid in beeld te brengen en deze te toetsen aan de grenswaarden. Het MER brengt de leefkwaliteit voor de *nieuw te bouwen woningen* in Amstelveen en Gezondheidspark West echter onvoldoende in beeld. Een overzichtelijk beeld van de toekomstige leefkwaliteit ontbreekt. Ook geeft het MER onvoldoende inzicht in gezondheidsbescherming omdat ze niet ingaat op negatieve en positieve milieueffecten *onder grenswaarden*. Ook onder grenswaarden kunnen mogelijk negatieve gezondheidseffecten optreden. Daarom is het van belang om de effecten onder de grenswaarden ook te beoordelen. Bij de effecten op gezondheid wordt voor beide plannen alleen ingegaan op gezondheidsbevordering door de groenvoorzieningen, die uitnodigen tot bewegen. Het MER geeft hiermee nog geen compleet beeld van gezondheidsbevordering (daarvoor moeten bijvoorbeeld ook sport-, speel- en ontmoetingsplekken onderzocht worden), waardoor mogelijk kansen blijven liggen.

Vanwege bovenstaande redenen is geen goed beeld te krijgen van plaatsen waar hogere belastingen en risico's elkaar overlappen en daarmee van de leefkwaliteit bij nieuw te bouwen woningen. Het gevolg is dat niet duidelijk is of er maatregelen zijn die de negatieve effecten kunnen mitigeren of positieve effecten kunnen bevorderen. Hiermee zijn mogelijkheden om de plannen verder te optimaliseren nog niet voldoende in beeld. De Commissie adviseert om de informatie over leefkwaliteit compleet en in samenhang (gezondheidskundig) te beoordelen en na te gaan welke mitigerende maatregelen er mogelijk zijn. In de alinea's hieronder gaat de Commissie in op de afzonderlijke thema's.

Geluid

Voor geluid is de bestaande en toekomstige situatie in Amstelveen met contourenkaarten voor het wegverkeer en railverkeer goed in beeld gebracht.

Voor **Gezondheidspark West** is het effect van geluidschermen duidelijk weergegeven (in bijlage bij het onderliggende geluidrapport). Voor de cumulatieve geluidbelasting is op kaart alleen aangegeven of de geluidbelasting onder of boven 59 dB is, waarmee nog niet duidelijk is in welke mate deze geluidbelasting wordt over- of overschreden.

Verder zijn de verhoogde geluidbelastingen door railverkeer en bijvoorbeeld de overschrijdingen van toetswaarden door de sportboulevard niet op kaart weergegeven. Hiermee is onvoldoende inzicht in waar (in welke woningen) en hoe hoog de geluidbelasting is.

Voor **beide plannen** geldt dat in het MER de gezondheidseffecten van geluid, ook onder de grenswaarden, niet beschreven zijn voor de nieuw te bouwen woningen. Het aantal nieuw te bouwen woningen en de geluidbelasting op de gevel van die woningen is niet weergegeven. Zo wordt bijvoorbeeld niet duidelijk waar en hoeveel hinder en slaapverstoring te verwachten is in de nieuw te bouwen woningen.

Ook is onduidelijk hoeveel gezondheidswinst er verwacht wordt in bestaande wijken door het plaatsen van geluidschermen langs de A16. Daardoor kan de gemeenteraad van Dordrecht de te nemen maatregelen niet goed afwegen.

Geluid wordt in beide plannen verschillend getoetst. In Amstelveen wordt geluid getoetst aan het criterium 'passend in het *heersend* geluidklimaat' en in Gezondheidspark West aan het criterium '*aanvaardbaar* woon- en leefklimaat'. Het MER maakt echter niet duidelijk wat hiermee wordt bedoeld en welke geluidbelastingen hieraan gekoppeld zijn. De Commissie adviseert het MER op dit punt aan te passen.

Lucht

In bijlagen van de onderliggende luchtrapporten worden de concentraties in de lucht beschreven aan de rand van het plangebied (Amstelveen) en de woongebouwen (Gezondheidspark West). Het luchtonderzoek laat zien dat de concentratie stikstof (NO₂) binnen **beide plangebieden** sterk uiteen kan lopen (tot 6 µg/m³). Dit kan mogelijk leiden tot een andere inrichting, zoals anders verdelen van woningen en voorzieningen. Het MER gaat echter niet in op de gezondheidseffecten van deze verschillen noch of eventuele gevolgen voor de plannen. Ook contourkaarten ontbreken, waardoor informatie over de luchtkwaliteit voor nieuw te bouwen woningen ontbreekt. Het MER gaat ook niet in op beleidsdoelstellingen (zoals het Schone Luchtakkoord). Hierdoor kan de gemeenteraad geen afweging maken over de noodzaak voor mogelijke maatregelen om de luchtkwaliteit in de plangebieden te verbeteren.

Voor **Amstelveen** geeft het MER met bovenstaande informatie onvoldoende inzicht in de luchtkwaliteit voor de nieuw te bouwen woningen. Voor **Gezondheidspark West** is aangegeven, dat grenswaarden niet en de WHO-advieswaarde 'niet ver' wordt overschreden, maar mitigerende maatregelen worden niet genoemd.

Externe veiligheid

Voor externe veiligheid worden de als grenswaarden geldende risicocontouren van **beide plannen** op kaart weergegeven. In het MER is het invloedsgebied voor het groepsrisico (200 meter zone) en het effectgebied niet op kaart weergegeven. Dit is een gemis, omdat voor dit invloedsgebied het groepsrisico berekend moet worden. Bij overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico moet het bevoegd gezag onderbouwd en verantwoord aangeven of dit aanvaardbaar wordt geacht. Ook kunnen voor dit gebied beperkingen voor bijvoorbeeld de bouw van (zeer) kwetsbare gebouwen gelden en voor het effectgebied bijvoorbeeld bouwkundige aanpassingen.

Gezondheidspark West scoort op dit punt neutraal, omdat de nieuwbouw niet zorgt voor een toename van het groepsrisico. Echter blijkt uit de toelichting dat het groepsrisico anderhalf maal de oriëntatiewaarde is. Omdat de oriëntatiewaarde overschreden wordt, moet dit groepsrisico verantwoord worden en onder andere ingegaan worden op de mogelijkheden voor zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid (voor Amstelveen hoeft dit niet omdat het Groepsrisico onder de oriëntatiewaarde blijft). In het MER wordt alleen het effect van de nieuw te bouwen woningen op het groepsrisico beoordeeld. Het leefklimaat voor de *nieuw te bouwen* woningen wordt echter niet beoordeeld.

De Commissie adviseert om ook de externe veiligheid voor de nieuw te bouwen woningen te beoordelen.

De Commissie adviseert, voorafgaand aan de besluitvorming, de leefkwaliteit (lucht, geluid, externe veiligheid) in samenhang te beoordelen en mogelijke mitigerende maatregelen te beschrijven. Ga hierbij in op de leefkwaliteit voor de nieuw te bouwen woningen en beoordeel ook de leefkwaliteit onder de grenswaarden (gezondheidskundig).

2.2 Beschermden soorten

Het MER geeft aan (pagina 51), dat het effect op beschermde soorten zoals vogels en vleermuizen door het voornemen voor Amstelveen zeer negatief scoort en voor Gezondheidspark West neutraal. De Commissie kan zich in deze effectscores vinden, al is naar haar mening de onderbouwing in het MER van met name de negatieve effectscore voor Amstelveen summier.

Voor de deelgebieden Midden en Smitsdijk binnen **Amstelveen** (figuur 2) zijn op basis van aanvullende onderzoeken mitigerende maatregelen voorgesteld en deels ook uitgevoerd, zoals het realiseren van nieuwe verblijfsplaatsen. In de Spoorzone, Refalocatie en de Groenblauwe zone (Oostkil) binnen Amstelveen kunnen ook mitigerende maatregelen nodig zijn, maar het MER geeft geen inzicht in de mogelijkheden en de noodzaak. Hierdoor is uit het MER niet af te leiden of met de nu voorgestelde maatregelen de gunstige staat van instandhouding voor alle beschermde soorten binnen het gehele plangebied van Amstelveen is verzekerd.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, voor het gehele plangebied Amstelveen inzichtelijk te maken hoe de negatieve effecten op beschermde soorten worden gemitigeerd of gecompenseerd, en of daarmee de gunstige staat van instandhouding van deze soorten kan worden verzekerd.

2.3 Ruimtelijke kwaliteit en landschap

In het MER ontbreekt het milieuaspect landschap en ruimtelijke kwaliteit in het beoordelingskader. Het MER maakt dan ook niet inzichtelijk in hoeverre het voornemen tot effecten daarop zou kunnen leiden. De Commissie stelt vast, dat er in elk geval twee ingrepen zijn die tot mogelijke effecten kunnen leiden. Ten eerste spelen nieuwe of hogere geluidschermen in **beide plangebieden** een belangrijke rol om geluidhinder terug te dringen. Dit kan invloed hebben op de beleving van het gebied door bewoners. Ten tweede kunnen nieuwe woningen ten koste gaan van oppervlakte en kwaliteit van bestaand groen. Dit kan invloed hebben op het groene karakter van met name **Amstelveen** en de beleving ervan door

de huidige bewoners en gebruikers.² De Commissie adviseert om de landschapseffecten van deze ingrepen te onderzoeken en daarbij ook aandacht te besteden aan bouwhoogte en – dichtheid.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de effecten van deze ingrepen op de beleving van het landschap alsnog te beschrijven. Voor het onderwerp geluidschermen kunnen visualisaties van de huidige en toekomstige situatie deze beschrijving ondersteunen.

2.4 Aanlegfase

De milieugevolgen van de aanlegfase zijn niet in beeld gebracht (met uitzondering van de stikstofemissie en –depositie). Wel is aangegeven dat de aanlegfase van **Amstelwijck** meerdere jaren in beslag neemt. Dit veroorzaakt extra verkeer en mogelijk (geluids)overlast en andere hinder. Voor **Gezondheidspark West** is de aanlegfase waarschijnlijk complex vanwege de beperkte ruimte en bestaande infrastructuur.

De Commissie adviseert om voor beide plangebieden de gevolgen van de constructie in beeld te brengen – met een detailniveau passend bij het te nemen besluit. Besteed hierbij aandacht aan de volgorde waarin gebouwd wordt en de overlast die dat geeft voor de reeds gebouwde en gebruikte delen. Beschrijf mogelijke mitigerende maatregelen, zoals bijvoorbeeld fasering of maatregelen om de hinder van vrachtverkeer te verzachten.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de gevolgen van de aanlegfase in beeld te brengen.

2.5 Verkeerscijfers

De Commissie constateert dat de aantallen woningen op beide locaties elkaar niet veel ontlopen. In het verkeersonderzoek voor Gezondheidspark West wordt met 15.000 verplaatsingen van en naar het gebied gerekend, terwijl voor Amstelwijck met 5.000 verplaatsingen gerekend wordt. De Commissie beveelt aan om voor de besluitvorming na te gaan wat de grondslag van het verschil is en om dit in het MER te verduidelijken.

2.6 Toekomstige keuzes: monitoren

Het MER is opgesteld voor twee bestemmingplannen met verbrede reikwijdte. Dit betekent dat een deel van de keuzes in een later stadium uitgewerkt worden. Ook zijn toekomstige kaders zoals de Omgevingsvisie en de Regionale Energiestrategie (RES) nog in ontwikkeling.

De Commissie beveelt daarom aan om bij de **vaststelling van toekomstige kaders** die relevant zijn voor de bestemmingsplannen na te gaan of ze tot andere afwegingen voor deze plannen zouden kunnen leiden. Dit is van belang omdat in de Omgevingswet – en daarmee in de Omgevingsvisie – kwaliteiten als gezondheid, klimaat, circulariteit, e.d. meer centraal staan.³ Met monitoring kan de gemeente de ‘vinger aan de pols’ houden en waar nodig bijsturen.

² Ook diverse zienswijzen gaan in op zorgen over het groene karakter van Amstelwijck.

³ De bestemmingsplannen zijn gebruikt als testcase voor de Omgevingsvisie. Dit blijkt uit een mondelinge toelichting, maar niet uit het MER.

Daarvoor is het van belang om de monitoring niet alleen te richten op de milieueffecten, maar ook om te volgen of de huidige en de naar verwachting op korte termijn nieuw vast te stellen ambities⁴ gehaald worden. De Commissie wijst in dit verband specifiek op de energiedoelen en op de ambities voor langzaam verkeer van de gemeente. Zo is er nog geen zicht op goede fietsverbindingen, en aansluiting op een stedelijk fietsnet. Ook is niet duidelijk wat bijvoorbeeld fietsstimulering en de nadruk op de sterk toenemend actieradius van de fiets door de opkomst van de e-bike kan betekenen voor de mobiliteitstransitie en de gezondheidsdoelen.

De Commissie beveelt aan om bij de **verdere uitwerking van de bestemmingsplannen** de mogelijke milieugevolgen te monitoren en waar nodig maatregelen achter de hand in te zetten (deze kunnen geformuleerd worden bij de start van de uitwerkingsfase). De bestemmingsplannen met verbrede reikwijdte laten ruimte voor flexibiliteit en verdere uitwerking bij concretisering van de plannen. Hierdoor zijn de milieueffecten nu nog (deels) onzeker. Monitoring, evaluatie en het inzetten van maatregelen achter de hand zijn geschikte instrumenten om met deze onzekerheden om te gaan. Hiermee worden ook besluitvormers en belanghebbenden geïnformeerd over de voortgang van het plan en de borging van de leefkwaliteit in de wijken. De Commissie vraagt hierbij specifiek aandacht voor het volgende:

- In het MER is voor verschillende thema's de *kans* op effecten gescoord. Zo is beweegvriendelijkheid positief gescoord omdat een aantal uitgangspunten geformuleerd zijn die ervoor moeten zorgen dat de openbare ruimte uitnodigt tot sport, spel en beweging. Monitoring is hier essentieel om te weten of dat werkelijk gebeurt.
- In de plannen is sprake van twee extra stationshaltes, in Gezondheidspark West en in Amstelveen. Uit de mondelinge toelichting is duidelijk geworden dat de beide stations onlosmakelijk zijn verbonden met het 'stedenbaanconcept': een lightrailstelsel dat met hoge frequentie de stedelijke gebieden in de zuidelijke en westelijke randstad ontsluit. Zo'n stelsel biedt mogelijkheden om verder invulling te geven aan de mobiliteitstransitie en reductie van het autogebruik, maar is mogelijk pas op lange termijn aangelegd en beschikbaar. De Commissie beveelt aan de haltes daarom niet als uitgangspunt te hanteren en om de plannen bij de verdere uitwerking te monitoren en rekening te houden met mogelijk aanvullende maatregelen op het gebied van OV.

De Commissie beveelt daarom aan om in een opzet van het monitoringsplan aan te geven welke de milieueffecten en doelen van de plannen gemonitord worden en waar zo nodig bijgestuurd kan worden met maatregelen achter de hand. Geef ook aan wie verantwoordelijk is, en met welke frequentie gemonitord wordt.

⁴ Specifiek de uitwerking van de RES en de nieuwe Omgevingsvisie.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Jan Bakker

Eric van der Burg (voorzitter)

ir. Tilly Fast

ir. Joep Lax

Marianne Schuerhoff MSc (secretaris)

drs. Gerrit de Zoeten

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Bestemmingsplan Amstelwijck, Bestemmingsplan Gezondheidspark West (Middenzone) en Bestemmingsplan Gezondheidspark Oost.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D11.2, "aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject". Een MER is nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluiten

Gemeenteraad Dordrecht.

Initiatiefnemer besluiten

College van Burgemeester en Wethouders van Dordrecht.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 7 augustus 2020 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3476](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

